

ODWIĘZAĆ (31) *vb pf*

W inf odwię- (6), odwią- (1) *Calag*. ◇ *W imp* odwią- (1) *Lib*, odwię- (1) *RejPos*. ◇ *W pozostałych formach* odwią-.

o oraz a *jasne*.

inf odwięzać (6), odwiązać (1). ◇ [fut 2 sg odwiążesz.] ◇ *praet* 3 sg *m* odwiązał (3). *f* odwiązała (1). ◇ 3 *pl m pers* odwiązali (5). ◇ *imp* 2 sg odwiąż (1). ◇ 2 *pl* odwiężcie (1). ◇ *part praet act* odwiążawszy (13); -ąwszy (10), -awszy (3); -awszy *SiebRozmyśl*, -ąwszy : -awszy *OpecŻyw* (3:1), *MurzNT* (1:1).

Sł stp notuje, *Cn brak*, *Linde XVII w*.

Rozsupłać, rozplątać węzeł; solvere PolAnt, Mącz, Calag, Vulg; absolvere, expedire Mącz; dissolvere, resolvere Calag (31) : *Aufflöfen*. Odwiązać. *Solvere, resolvere, dissolvere*. *Calag* 39b.

odwięzać co [= *na czym jest węzeł*] (4): nie będę godzien odwięzać rzemyką od trzewiká iego. *RejPos* 13; bo mogłby mu zás rzec, Ześ wftęgę odwiązawszy naprzod mógł zarázem Vkázać quit *CiekPotr* 60. *Cf odwięzać komu co*.

odwięzać komu co (2): wiftzy mnie ieft/ ktoremum ia nie ieft godzyen odwięzać rzemyką od trzewiká iego. *RejPos* 277v. *Cf odwięzać komu co z czego*.

odwięzać komu co z czego (1): odwiązał mu powroz s fzyie *Górndworz* T6.

Zwrot: »węzeł odwięzać« (1): *Expedire nodum, Węzeł odwięzać. Mącz* 249a.

a. *Uwolnić z więzów [kogo]* (3) : *Leop Iudith* 6 arg; A vžaliwfy fię pan niewolniká one⁸⁰ wypuścił (*marg*) Wł. odwiązał. (-) go y dług mu odpuścił. *BudNT Matth* 18/27; rościągñeli go y przywiązáli mocno ná palách [...]. á gdy ftraż zálnęła: kuchárká/ ktora ráno wftála ieść czynić/ odwiązála go. *SkarŻyw* 328.

b. *Rozwiązując węzeł i odwijając przewiązanie, odsłonić* (3) : [wftaw ią [skórkę z pączkiem] w drzewo ná miejsce ktoreś nagotował/ [...] obwáruy gliną/ y obwiązánim [...] Potym po dwudzieštu dni álbo trochę daley/ gdy odwiąželz naydziełz tám iáko on inŹe⁸⁰ rodžaiu pączek sftał się członkiem drzewá cudze⁸⁰ *Cresc* 1571 128.]

odwięzać co [= *co jest czymś przewiązane*] (3): (*marg*) Ránę odwięzać. (-) Trzeciego dnia ránę záfę odwięzać/ y wymyć ropę *SienLek* 141. *Cf odwięzać komu co*.

odwięzać komu co (1): Potym mu oczy odwiązawłfy/ w obliczé plwali *OpecŻyw* 115v.

c. *Rozwiązując węzeł, odłączyć kogoś a. coś przywiązanego* (19) : *OpecŻyw* 71; *Absolvere navem, Odwięzać. Mącz* 400d; *RejPos* 1; naydziećie oślicę vwiązáną y ośle z nią: odwiązawłfy/ przywiedźcie mi. *WujNT Matth* 21/2.

odwięzać co [= *na czym jest węzeł*] (1): támże kotew krzywą/ Zeglarze y pobrzężną linę odwiązáli/ A od brzegu wyfoką nawę odbijali. *KochPam* 83.

odwięzać kogo (3), *co* (*żywotne*) (8), *co* (2) [= *kogo, co czymś przywiązane(go)*]: *OpecŻyw* 115v, 116v, 126v; *MurzNT Mar* 11/2, *Luc* 19/30; *BibRadz Mar* 11/4; *Anchoris solutis, Odwiązawłfy Anchori álbo kotwice. Mącz* 400c; *BudNT Luc* 19/30; poštawił v drzwi mego domu pfa wielkiego ná łańcuchu [...]/ á [*Piotr*] pfa one⁸⁰ frogie⁸⁰ bącząc: krzyfz święty vczynił/ y odwiązał pfa one⁸⁰ *SkarŻyw* 436; *KochPam* 83; *WujNT Mar* 11/2, 4, *Luc* 19/30.

odwiązać od czego (4): tam poń biężeli/ ij od flupa go odwiązali *OpecŻyw* 116v, 115v, 126v; Potym káci okrutni/ gdy fię go nábili/ Odwiązáfzy od flupá we krwi porzucili *SiebRozmyśl* H2v.

W przeciwstawieniu: »odwiązać ... przywiązać« (1): ij od flupa go odwiązáfłfy/ chrzeptem go ku flupu przywiązáli *OpecŻyw* 126v.

W charakterystycznych połączeniach: linę odwiązać; odwiązać anchorę, kotew (kotwicę) (2), psa; od słupa odwiązać (4).

Przen: Usunąć, oddalić [co od czego] (1) :

W formule zaklęcia (gra słów w nawiązaniu do wyrazu „wiąz”) (1): y doftacz klyonu, grabu, a wyązu y dacz thefz ofwyączicz, y ofzwyącywłchi vczynycz trzy krziziky, ftegołch drzewa y zakopacz pod kadz abo wedrzwyach, y mowycz klyenye odklyn, grabye odgrab, wyązie odwyaz, włchithki fkazi wschithky zle vczynky od mego domu *LibMal* 1544/84v.

Synonimy: oddzierzgnąć, odpiąć, odplątać, odwikłać, rozdziergnąć, rozpiąć.

Formacje współrdzenne cf WIAZAĆ.

Cf ODWIAZANIE, ODWIAZANY

ZZa